

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl Žemės stebėjimo palydovų duomenų komercinės sklaidos

COM(2014) 344 final – 2014/0176 (COD)

(2015/C 012/09)

Pranešėjas **Thomas McDonogh**

Europos Parlamentas, 2014 m. liepos 17 d., ir Taryba, 2014 m. liepos 18 d., vadovaudamiesi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnio 1 dalimi, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl Žemės stebėjimo palydovų duomenų komercinės sklaidos

COM(2014) 344 – 2014/0176 (COD).

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2014 m. rugsėjo 23 d. priėmė savo nuomonę.

502-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2014 m. spalio 15–16 d. (spalio 15 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 151 nariui balsavus už, 1 – prieš ir 4 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Pasiūlymo dėl direktyvos tema Europos Sąjungai yra itin svarbi. Pasaulio reikalų ateičiai ir Europos piliečių gerovei daug įtakos turės tai, kaip bus kontroliuojami ir naudojami duomenys apie pasaulį, kuriame gyvename. Šiandien iš esmės šiuos duomenis kuria ir kontroliuoja Jungtinės Amerikos Valstijos ir kitos ES nepriklausančios šalys. Labai svarbu, jog Europa savo kosmoso programą ir Žemės stebėjimo duomenų rengimą bei sklaidą skatintų taip, kad ES ne atsiliktų, o pirmautų šioje milžiniškos svarbos pramonės šakoje.

1.2 Komitetas tvirtai pritaria aiškios reglamentavimo sistemos įgyvendinimui siekiant Europoje sudaryti palankias sąlygas kosmoso pramonės plėtrai ir Žemės stebėjimo duomenų naudojimui tvaraus augimo skatinimo ir Europos piliečių gerovės tikslais. Todėl palankiai vertiname Komisijos komunikatą dėl pasiūlytos direktyvos dėl Žemės stebėjimo palydovų duomenų komercinės sklaidos.

1.3 Komitetas taip pat palankiai vertina šį pasiūlymą atsižvelgdamas į platesnį Europos kosmoso politikos kontekstą, nes ši politika gyvybiškai svarbi Europos Sąjungos klestėjimui ir saugumui ateityje ir galimybei įgyvendinti pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo viziją, numatytą strategijoje „Europa 2020“⁽¹⁾.

1.4 Be to, Komitetas pritaria Komisijai, kad direktyva yra reikalinga siekiant sukurti skaidrią, sąžiningą ir darnią teisinę sistemą, skirtą užtikrinti tinkamą kosmoso produktų ir paslaugų vidaus rinkos veikimą, pirmiausia sukurti bendrą sistemą didelės skiriamosios gebos palydovų duomenų (angl. – *high resolution satellite data*, toliau – HRSD) sklaidai.

⁽¹⁾ „2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“, COM(2010) 2020.

1.5 Komitetą tenkina direktyvos nuostatos, kuriomis siekiama nustatyti Europos Sąjungos standartą komerciniam HRSD platinimui.

1.6 Vis dėlto EESRK mano, kad komercinės kosmoso pramonės plėtra Europoje vyksta pernelyg lėtai ir remiantis kosmoso technologijomis bei duomenis daugiau darbo vietų ir gerovės galėjo būti sukurta daug anksčiau. Komitetas ragina Komisiją sparčiau kurti politikos priemones ir kosmoso srities teisės aktų sistemą, kad būtų skatinamas kosmoso sektoriaus saugumas, sauga, tvarumas bei ekonominis vystymas ir užtikrinamas tinkamas kosmoso produktų ir paslaugų vidaus rinkos veikimas.

1.7 Komitetas yra įsitikinęs, kad politika turi tvirčiau remti 28 ES valstybių narių MVĮ, kurios stengiasi konkuruoti ir augti Žemės stebėjimo duomenų rinkoje. Visų pirma Komitetas norėtų, kad būtų įgyvendinama politika, kurios tikslas – pašalinti nereikalingas vidaus rinkos kliūtis, susijusias su būtinu finansiniu pajėgumu ir darančias itin neigiamą poveikį MVĮ.

1.8 EESRK norėtų, kad būtų pateikta pasiūlymų dėl Europos kosmoso viešųjų pirkimų politikos, remiančios komercinį kosmoso sektoriaus vystymąsi, kuris labai priklauso nuo institucinių viešųjų pirkimų.

1.9 Komitetas taip pat norėtų, kad būtų įgyvendinama politika, skatinanti kosmoso pramonei parengti daugiau inžinierių, IRT specialistų ir verslo studijų absolventų, visų pirma sparčiai augančiose duomenų teikėjų, duomenų perpardavėjų, pridėtinės vertės paslaugų teikėjų ir geologinės informacijos paslaugų teikėjų rinkose.

1.10 Komitetas pripažįsta, kad saugumas yra itin svarbus Sąjungos piliečiams. Tačiau EESRK mano, kad nepaisant pasiūlymo dėl direktyvos nuostatų, visapusiškesnė Europos bendra saugumo politika padėtų spręsti, be kita ko, pernelyg griežtos keleto valstybių narių vykdomos didelės skiriamosios gebos palydovų (HRSD) duomenų kontrolės problemą.

1.11 EESRK taip pat ragina Tarybą bendradarbiauti vystant ir propaguojant Europos kosmoso politiką, kuri skatintų taiką, saugumą ir ekonomikos augimą ir būtų pagrįsta atviru ir bendradarbiavimo požiūriu į kosmoso technologijų ir jų sukurtų duomenų plėtrą ir naudojimą.

1.12 Komitetas atkreipia Komisijos dėmesį į ankstesnes EESRK nuomones dėl kosmoso politikos ⁽²⁾.

2. Pasiūlymas dėl direktyvos

2.1 Šiame direktyvos pasiūlyme nagrinėjamas Žemės stebėjimo palydovų duomenų komercinės sklaidos Sąjungoje klausimas, o ypač didelės skiriamosios gebos palydovų duomenų (HRSD), kaip atskiros kategorijos duomenų, kurių komercinę sklaidą reikia reglamentuoti atskira tvarka, apibrėžties ir kontrolės klausimas.

2.2 HRSD naudojami tiekiant ir teikiant geoerdvinius produktus ir paslaugas, kurių rinka auga. HRSD tapo nepakeičiama aplinkos stebėsenos, miestų planavimo, gamtos išteklių valdymo, nelaimių bei ekstremaliųjų situacijų valdymo priemone.

2.3 Be to, HRSD yra svarbūs ir valstybių narių saugumui bei gynybai, todėl komercinės veiklos vykdytojų atliekamas HRSD rengimas ir skleidimas reglamentuojamas valstybėse, kuriose tokie veiklos vykdytojai yra įsisteigę. Dėl šios priežasties šiandien nacionaliniuose teisės aktuose nėra nustatytos bendros strategijos dėl HRSD tvarkymo ir šiais duomenimis pagrįstų paslaugų ir produktų. Todėl Europoje reglamentavimo sistema yra susiskaidžiusi, jai trūksta nuoseklumo, skaidrumo ir ji yra nepakankamai nuspėjama, o tai trukdo rinkai plėtoti visą savo potencialą.

⁽²⁾ OL C 67, 2014 3 6, p. 88; OL C 327, 2013 11 12, p. 38; OL C 341, 2013 11 21, p. 29; OL C 299, 2012 10 4, p. 72; OL C 43, 2012 2 15, p. 20; OL C 44, 2011 2 11, p. 44; OL C 339, 2010 12 14, p. 14; OL C 162, 2008 6 25, p. 24–30.

2.4 Pasiūlymu dėl direktyvos siekiama užtikrinti tinkamą komercinių palydovų duomenų produktų ir paslaugų vidaus rinkos veikimą, šiuo tikslu sukurti darnią HRSD sklaidos teisinę sistemą, užtikrinti gerą ir pakankamą informacijos kiekį apie HRSD prieinamumą komerciniais tikslais ir sudaryti palankias sąlygas konkurencijai duomenų teikėjų lygiu sukuriant skaidrią, nuspėjamą bei sąžiningą teisinę sistemą valstybėse narėse ir užtikrinant laisvą duomenų judėjimą visoje Europos Sąjungoje.

2.5 Siekiama, kad pasiūlymo dėl direktyvos įgyvendinimas turėtų teigiamo ekonominio poveikio, nes kosmoso duomenų sklaidos srityje padidės skaidrumas, teisinis tikrumas ir verslo nuspėjamumas. Numatoma, kad direktyva bus naudinga įmonių steigimui ir augimui, Žemės stebėjimo duomenų pardavimui ir tarptautiniam konkurencingumui. Kadangi pagerės paslaugų kokybė ir kainos taps konkurencingesnės, bus ne tik tiesiogiai sukurta daugiau darbo vietų duomenų perpardavėjų bei pridėtinę vertę sukuriančių paslaugų teikėjų įmonėse ir duomenų teikimo įmonėse, bet ir galimas papildomas užimtumo augimas kituose vertės grandinės lygmenyse (pavyzdžiui, HRSD naudotojų įmonių, palydovų gamintojų ir operatorių). Numatomas ir netiesioginis papildomų darbo vietų kūrimas, nes kiekvienai naujai kosmoso pramonės darbo vietai sukuriama penkios naujos darbo vietos kituose sektoriuose.

2.6 Pagrindinės pasiūlymo dėl direktyvos nuostatos:

- a) pateikta aiški HRSD apibrėžtis, pagrįsta tokių duomenų rengimui labai svarbiais techniniais parametrais,
- b) nustatytos patikros ir leidimų išdavimo taisyklės, kurių valstybės narės turi laikytis dėl HRSD komercinės sklaidos,
- c) išdėstyta valstybių narių ataskaitų teikimo tvarka, kad Komisija galėtų vykdyti pakankamą priežiūrą, kaip įgyvendinama ši direktyva.

2.7 Valstybės narės šią direktyvą į nacionalinę teisę turės perkelti iki 2017 m. gruodžio 31 d.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Kosmoso technologijų, produktų ir paslaugų plėtra yra nepaprastai svarbi Europos ateičiai. Komitetas jau anksčiau yra nurodęs, kad „kosmoso svarba žinių plėtrai, gerovės, ekonominės galios didinimui ir inovacinių gebėjimų ugdymui negali būti pervertinta“⁽³⁾. Klestinčios Europos kosmoso taikmenų rinkos ekonominė, socialinė ir ekologinė nauda būtų labai didelė.

3.2 Europa turi unikalią galimybę sukurti ir propaguoti kosmoso politiką, kuri skatintų taiką, saugumą ir ekonomikos augimą ir kuri būtų pagrįsta atviru ir bendradarbiavimo požiūriu į kosmoso technologijų ir jų sukurtų duomenų plėtrą ir naudojimą.

3.3 Pripažindamas, kad saugumas Europos Sąjungai yra itin svarbus, EESRK mano, kad, nepaisant pasiūlymo dėl direktyvos nuostatų, išsamesnė Europos bendra saugumo politika padėtų spręsti, be kita ko, pernelyg griežtos keleto valstybių narių vykdomos didelės skiriamosios gebos palydovų (HRSD) duomenų kontrolės problemą.

3.4 Europai reikia dinamiškos komercinės kosmoso pramonės visose vertės grandinės sektoriuose⁽⁴⁾, kad būtų išsaugota nepriklausoma prieiga prie kosmoso technologijų bei Žemės stebėjimo palydovų duomenų ir būtų galima toliau kurti stiprią nepriklausomą kosmoso pramonę.

3.5 ES pernelyg lėtai rengia politikos priemones ir teisinę sistemą, skirtas užtikrinti tinkamą kosmoso produktų ir paslaugų vidaus rinkos veikimą ir puoselėti dinamišką pramonę, kuriančią ir naudojančią kosmoso duomenis. Kadangi su vartotojams skirtomis taikmenomis susijęs verslas Europoje plėtojamas vangiai, ji atsilieka inovacijų diegimo, gerovės kūrimo srityse ir praranda pasaulines rinkos pozicijas įvairiuose kosmoso sektoriuose JAV, Rusijos, Kinijos ir kitų šalių naudai.

⁽³⁾ CCMI/115 – CES2861-2013, 3.1 punktas.

⁽⁴⁾ Vertės grandinė apima palydovų operatorius, duomenų teikėjus, duomenų perpardavėjus (parduodančius HRSD, gautus iš ES ir ne ES palydovų operatorių ir duomenų teikėjų), pridėtinę vertę sukuriančius paslaugų teikėjus, geoerdvinės informacijos paslaugų teikėjus, mokslinių tyrimų institutus, vyriausybes ir klientus.

3.6 Europai reikia iniciatyvios komercinės strategijos vystyti kosmoso technologijas, produktus ir paslaugas sparčiai augančioje pasaulio rinkoje. Ši strategija turi būti suderinta ir koordinuojama Europos lygmeniu siekiant užtikrinti, kad būtų pašalintos kūrimui kylančios vidinės kliūtys.

3.7 Tokioje komercinėje strategijoje privaloma numatyti darnią ir tvirtą reglamentavimo sistemą, stiprią pramoninę bazę, kuri remiasi MVĮ, konkurencingumą ir ekonominį efektyvumą, taikmenų bei paslaugų rinkas ir technologinę nepriklausomą prieigą prie kosmoso ir kosmoso technologijų, produktų ir paslaugų. Šie reikalavimai yra aiškiai patvirtinti ES kosmoso pramonės politikoje ⁽⁵⁾.

3.8 Siekdama užtikrinti, kad Europoje veiktų stipri komercinė kosmoso pramonė, ES turi puoselėti palydovų duomenimis pagrįstus produktus ir paslaugas kuriančių bei naudojančių Europos įmonių – nuo MVĮ iki stambių pasaulinių organizacijų – kritinę masę.

3.9 Taip pat reikalinga politika, skatinanti kosmoso pramonei parengti daugiau inžinierių, IRT specialistų ir verslo studijų absolventų, visų pirma sparčiai augančiose duomenų teikėjų, duomenų perpardavėjų, pridėtinės vertės paslaugų teikėjų ir geologinės informacijos paslaugų teikėjų rinkose.

3.10 Komercinio kosmoso sektoriaus plėtra labai priklauso nuo institucinių viešųjų pirkimų. Pramonei būtų naudingi teisės aktai, kuriais būtų įgyvendinama kosmoso srities viešųjų pirkimų politika, prižiūrima ES lygmeniu.

4. Konkrečios pastabos

4.1 Komitetas pripažįsta, kad saugumo politika yra itin svarbi Sąjungos piliečiams. Tačiau pernelyg griežta keleto valstybių narių vykdoma didelės skiriamosios gebos palydovų (HRSD) duomenų kontrolė labai trukdo Europos prekybos Žemės stebėjimo duomenimis rinkos vystymuisi ir leidžia šia padėti pasinaudoti ES valstybėms narėms nepriklausantiems konkurentams.

4.2 Trūksta patikimos informacijos apie palydovų duomenų taikmenas ir paslaugas kuriančios pramonės dydį ir veiklą Europoje. Reikia atlikti tyrimą, kuriame būtų išnagrinėtos įvairios vartotojams skirtų kosmoso taikmenų kūrimo procese dalyvaujančios vertės grandinės dalys. Patikimi duomenis apie darbo vietų kūrimo potencialą ir gerovės kūrimą įvairiuose sektoriuose paskatintų rinką ir suteiktų daugiau paramos politikos priemonėmis.

4.3 ES didelės skiriamosios gebos palydovų duomenų (HRSD) rinka, palyginti su JAV, kur veikia bendroji rinka, yra nepakankamai išvystyta. Tvirta JAV Žemės stebėjimo pramonės pozicija yra pagrįsta pažangių technologijų palydovų sistemomis, aiškia reguliavimo sistema ir didele komercinių didelės skiriamosios gebos palydovų duomenų ir paslaugų paklausa. Be to, konkurentai iš JAV gauna MTTP naudos iš labai veiksmingos sinergijos tarp civilinės ir karinės gynybos sektoriaus. Be stiprios JAV konkurencijos, taip pat yra rimtų konkurentų Indijoje, Kinijoje, Kanadoje, Korėjoje ir Taivane, kurie į Europos rinką per duomenų pardavėjus teikia didelės skiriamosios gebos palydovų duomenis.

2014 m. spalio 15 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Henri MALOSSE*

⁽⁵⁾ COM(2013) 108 final.